

Kungsbacka kommun

Rektorn vid Elof Lindälvs gymnasium skolenhet 1

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Elof Lindälvs gymnasium skolenhet
1
i Kungsbacka kommun

Tillsyn i Elof Lindälvs gymnasium skolenhet 1

Skolinspektionen genomför tillsyn i Kungsbacka kommun under 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Elof Lindälvs gymnasium Enhet 1 besöktes av Skolinspektionen den 18 februari 2014 och den 27 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Elof Lindälvs gymnasium är en av tre kommunala gymnasieskolor i Kungsbacka kommun. Skolan är indelad i fem skolenheter som var och en leds av en rektor. Detta beslut avser skolenhet 1.

Skolenhet 1 omfattar fordons- och transportprogrammet (inriktningarna godshantering, lastbil och mobila maskiner, personbil samt transport), introduktionsprogrammen (preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ samt språkin introduktion) och lärlingsutbildning inom flertalet yrkesprogram som erbjuds i kommunen. Skolenheten har totalt 229 elever. Fordons- och transportprogrammet har 115 elever, introduktionsprogrammen sammanlagt 80 elever och 34 elever går lärlingsutbildning.

Enligt Skolverkets statistik från läsåret 2012/13 var den genomsnittliga betygspoängen hos de elever som avslutade sin utbildning på skolenheten 11,3 att jämföra med riksgenomsnittet för samtliga nationella gymnasieprogram som var 14,0. Av avgångseleverna samma läsår fick 75 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier och 89 procent av eleverna fullföljde utbildningen inom fyra år. Motsvarande andel för riket var under samma läsår 87 procent vad gäller behörighet till universitets- och högskolestudier samt 77 procent som fullföljde utbildningen inom fyra år.

Andelen elever vid fordonsprogrammet som läsåret 2012/13 fullföljde sin utbildning inom fyra år var vid skolenheten drygt 94 procent att jämföra med rikets 75 procent för samma program och samma läsår. Betygsgenomsnittet för eleverna vid fordonsprogrammet var 10,7 jämfört med rikets 11,5 och andelen elever vid programmet som var behöriga till universitets- och högskolestudier var 78 procent (71 procent i riket). De elever som går lärlingsutbildning ingår i statistik för respektive program och redovisas därför inte i den nationella statistiken. Inte heller skolan har presenterat någon sammanställning över resultatet för de elever som genomför sin utbildning som lärlingar.

Skolenhetens egen statistik från läsåret 2012/13 anger att 28 procent av eleverna på introduktionsprogrammen (exklusive programinriktat individuellt val) nått behörighet till gymnasiets nationella program. Av Skolverkets officiella statistik framgår att 49 procent av eleverna på individuellt program vid skolenheten fullföljt sin utbildning inom fyra år läsåret 2012/13, att jämföra med 20 procent för riket.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att introduktionsprogrammen vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium har allvarliga brister. Varken rektor, lärare eller elever kan redogöra för utbildningens mål och eleverna får inte den stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt. Behovet av individanpassning av utbildningen är stort, till exempel vad gäller möjligheterna för eleverna att kombinera grundskoleämnena med gymnasiekurser och/eller praktik och arbetsplatsförlagt lärande, vilket sker i mycket begränsad omfattning vid skolenheten. Huvudmannen har inte heller fattat beslut om plan för respektive introduktionsprogram. Eleverna vid några av introduktionsprogrammen har inte individuella studieplaner som upprättas i enlighet med författningarnas krav. Tillsynen visar vidare att rektor inte tar ansvar för att utbildningen vid introduktionsprogrammen planeras, följs upp, utvärderas och utvecklas i förhållande till de nationella målen.

I motsats till introduktionsprogrammen så fungerar utbildningarna inom fordons- och transportprogrammen samt lärlingsutbildningarna i stora delar. Andelen elever vid fordons- och transportprogrammet som fullföljer sin utbildning inom fyra år och som når grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier är högre än för motsvarande utbildningar på riksnivå. Det finns dock brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete inom dessa utbildningar. Rektorn måste ta ett större ansvar för att, tillsammans med lärare, övrig personal och elever, systematiskt planera, följa upp och utveckla utbildningen genom att sammanställa och dokumentera resultat, måluppfyllelse och analyser. Rektorn måste skapa rutiner för hur kvalitetsarbetet ska bedrivas och dokumenteras så att det blir heltäckande.

Det har vid tillsynen framkommit att eleverna vid samtliga skolenheter på skolan ges möjlighet att komma ikapp i skolarbetet genom att på sommaren läsa sommarskola i Kungsbacka kommuns regi. Då utfärdas också betyg i denna verksamhets namn, vilket inte är förenligt med författningarna. Eftersom detta är Kungsbacka kommuns organisation är emellertid detta en fråga som kommer att behandlas inom ramen för tillsynen på huvudmannanivå.

Vid tiden för tillsynsbesöket framstår Elof Lindälvs gymnasium som en lugn och trygg skola. Skolinspektionen vill dock peka på vikten av att huvudmannen skyndsamt avhjälper bristerna inom introduktionsprogrammen då dessa utbildningar har ett särskilt kompensatoriskt uppdrag.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid sin tillsyn samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kungälv kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Kungälv kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Rektorn och lärarna ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har.
- Lärarna ska stärka elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära.
- Lärarna ska utgå från elevernas behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Motivering

Enligt skollagen ska rektorn och lärarna klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Av skollagen framgår vidare att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Läroplanen för gymnasieskolan förskriver vidare att varje lärare ska utgå från den enskilda elevens behov, förut-

sättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare ska läraren stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Enligt läroplanen för gymnasieskolan är det skolans ansvar att varje elev som avslutat ett introduktionsprogram har en plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnår en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden. Enligt gymnasieförordningen får yrkesintroduktion och individuellt alternativ innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen.

Vid intervju med lärare och elever framkommer att det inte är någon större skillnad mellan de olika introduktionsprogrammen yrkesintroduktion och individuellt alternativ och att såväl elever som lärare är osäkra på målen med utbildningen. Eleverna berättar att de inte vet varför de går det ena eller det andra programmet. De beskriver utbildningarna som likartade och att de inte heller fått någon information om varför deras utbildning är utformad som den är.

Lärarna bekräftar att de båda programmens utformning i praktiken har små skillnader. Eleverna som läser yrkesintroduktion och individuellt alternativ läser sina utbildningar helt integrerat. Lärarna uppger också att det endast i undantagsfall är elever som läser gymnasiekurser inom yrkesintroduktion och individuellt alternativ. Det förekommer att elever som blir klara med sina ämnen får vara hemma resten av tiden och ges inte möjlighet att nå längre i sin kunskapsutveckling genom att läsa exempelvis gymnasiekurser, uppger lärarna. Lärarna berättar vidare att alla ämnen, utom bild och matematik, samlats under området "lära att lära" och att eleverna vid de två introduktionsprogrammen arbetar enskilt med sina ämnen eller tillsammans i projekt. På schemat finns också undervisningspass för olika slags värdegrundsövningar inlagda, uppger lärarna och menar att dessa pass är bra, men att de är osäkra på om de bidrar till att höja resultaten.

Det framgår av elevintervjuerna att eleverna inte har informerats om att deras utbildning kan innehålla studier i gymnasieämnen samt att den ska bedrivas som heltidsstudier. Vidare beskriver eleverna att de inte upplever undervisningen som stimulerande och att de har svårt att nå längre i sin kunskapsutveckling då undervisningen upplevs som ensidig eftersom de bara läser de grundskoleämnen som de inte är godkända i och att ingen läser gymnasiekurser.

Rektor uppger att introduktionsprogrammen är att betrakta som en helhet och inte ämnesspecifika och att eleverna blandas över programmen. De schema-lagda passen med värdegrundsövningar fungerar som social förberedelse inför framtida utbildning och yrkesbana oavsett vad eleverna ska läsa, uppger rektor.

Skolinspektionen har vid tillsynsbesöket efterfrågat planer som beslutats av huvudmannen för utbildningarna på introduktionsprogrammen men inte fått några sådana planer.

Tillsynen visar att rektorn och lärarna inte klargjort för eleverna vilka mål utbildningen har. Vidare visar tillsynen att eleverna inte stimuleras att nå längre i sin kunskapsutveckling då de inte ges möjlighet att läsa hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och gymnasiegemensamma ämnen vid yrkesintroduktionen och individuellt alternativ. Undervisningen utgår inte från elevernas förutsättningar, erfarenheter och tänkande och lärarna stärker inte elevernas självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

1 kap 4 §, 3 kap 3 § samt 4 kap 14 § skollagen

6 kap 5 § gymnasieförordningen

Lgy 11 1 skolans värdegrund och uppgifter, 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper

Trygghet och studiero

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det ska vid varje skolenhet finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av varje verksamhet det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. .

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom varje verksamhet årligen upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Vid Elof Lindälvs gymnasium finns en likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling som omfattar samtliga skolenheter. Planen innehåller inga konkreta åtgärder som skall genomföras mot bakgrund av aktuell kartläggning av verksamheten vid varje skolenhet. De strategier och åtgärder som presente-

ras är generella till sin karaktär och vagt beskrivna, till exempel "Informera årskurs 1 om skolans likabehandlingsplan samt prata definitioner diskrimineringar och kränkningar", "Skolans trivselregler presenteras" samt "Göteborgsregionens enkät för 2013 genomförs som vanligt VT 2014". Föregående års åtgärder, exempelvis "uppstartsaktiviteter i årskurs 1", presenteras i planen men inte hur skolenheten konkret arbetat med dem eller vilka resultat som eventuellt uppnåtts.

Vid tillsynen framkommer att det finns specifika problem vid skolenheten. En grupp elever uttrycker vid intervju att de upplever ett utanförskap, vilket bekräftas av elevhälsan. Detta specifika problem och planerade åtgärder för att förebygga utanförskapet uttrycks exempelvis inte i skolans plan mot kränkande behandling.

Tillsynen visar att skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium saknar aktuell plan mot kränkande behandling eftersom den plan som finns utarbetad omfattar samtliga enheter utan att de specifika behov som föreligger för just enhet 1 framgår i planen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§ samt, 6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Lgy 11 2.2 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor ska besluta om åtgärdsprogram och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den som rektorn delegerat beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av de åtgärdsprogram som utarbetats vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium och som Skolinspektionen inför tillsynsbesöket har tagit del av framgår elevens svårigheter och behov på en generell och övergripande nivå, till exempel "NN har haft stor frånvaro", "Få praktisera på heltid under våren", "Har sedan tidigare haft behov av anpassad skolgång", "Behöver anpassat schema på hög frånvaro". Målen och åtgärderna som beskrivs i åtgärdsprogrammen är också av generell karaktär, till exempel "Uppnå behörighet för gymnasiestudier eller annan aktivitet", "Betyg i valda ämnen enligt ISP", "Hitta arbetssätt och former så att NN når målen i Eng, Hi, Ma och Sv", "Anpassat studiematerial" och "Hemstudier". Av åtgärdsprogrammen framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid skolenhet 1 finns en undervisningsgrupp kallad "Mobilen". Undervisningsgruppen tillhör Fordons- och transportprogrammet och består vid tillsynsbesöket av nio elever. Vid intervju berättar rektor att ingen elev startar sin utbildning i denna grupp, utan slussas in efter hand eftersom det finns elever som "inte fixar" den vanliga utbildningen och som har omfattande svårigheter och särskilda behov. Eleven erbjuds att gå programmet i denna undervisningsgrupp och rektor uppger att det inte är ett krav att ha ett åtgärdsprogram utarbetat för att få tillhöra gruppen. Rektor bekräftar vid intervju att den så kallade Mobilen är att betrakta som särskilt stöd och uttrycker att eleverna som går där nog borde ha åtgärdsprogram, men att detta inte har utarbetats för dessa elever som tillhör denna undervisningsgrupp.

Tillsynen visar att det vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium finns åtgärdsprogram som inte utarbetats i enlighet med författningarna då det inte framgår vilka elevens behov är och hur de ska tillgodoses. När de åtgärder skolan avser att vidta inte anges tydligt och konkret samt kopplas till elevens behov av särskilt stöd är det svårt att följa upp och utvärdera resultaten av de insatta åtgärderna. Tillsynen visar vidare att det vid skolenheten finns elever som är i behov av särskilt stöd och som även ges ett omfattande stöd, men för vilka åtgärdsprogram inte utarbetats. Om undervisningsgruppen Mobilen utgör en form av särskilt stöd ska åtgärdsprogram utarbetas för de elever som erbjuds detta särskilda stöd, i annat fall ska anpassning göras och stöd ges inom den ordinarie undervisningsgruppen i första hand. Skolinspektionen vill särskilt påpeka vikten av att det särskilda stöd som ges till en elev dokumenteras i ett åtgärdsprogram, eftersom detta är möjligt att överklaga av eleven och elevens vårdnadshavare, vilket ytterst är en rättssäkerhetsfråga ur ett elevperspektiv. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever.
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att konstaterade utvecklingsbehov redovisas till huvudmannen.
- Rektor ska ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.

Motivering

Skollagen föreskriver att det vid varje skolenhet ska genomföras systematiskt kvalitetsarbete som innebär planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Skollagen föreskriver vidare att det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Av skollagen och läroplanen framgår vidare att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Enligt läroplanen ska rektorn ansvara för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Enligt den verksamhetsredogörelse som rektor tillsänt Skolinspektionen inför tillsynsbesöket är rektor för enhet 1 ansvarig för samtliga fem introduktionsprogram vid skolan. På programinriktat individuellt val (IMPRO) uppges 17 elever studera. Vid intervju uppger rektor att han inte vet hur många elever som går utbildningen eftersom de "är ute på sina respektive program". Vid intervju med rektor för enhet 4 och verksamhetschef uppges dock att det är rektor för respektive yrkesprogram som är rektor för eleverna som går IMPRO. Om en elev läser vid introduktionsprogrammet programinriktat val med inriktning mot Handels- och administrationsprogrammet så är rektor för detta program även rektor för IMPRO-eleven där och inte rektor som ansvarar för introduktionsprogrammen uppger verksamhetschefen vid skolan. Vid e-postkorrespondens med rektor för enhet 1 efter tillsynsbesöket förtydligar rektor att han är rektor för eleverna som går introduktionsprogram programinrik-

tat val och att eleverna har en mentor på det program de går på och en "med-mentor" på introduktionsprogrammen.

Lärarna vid introduktionsprogrammen ger vid intervju uttryck för att rektor inte håller sig förtrogen med det dagliga arbetet eller tar pedagogiskt ansvar för verksamheten. Lärarna berättar att rektor sällan deltar vid arbetslagets möten och att de själva tar ansvar för utvecklingen av utbildningen och går till honom och berättar vad de gör, men att detta oftast sker en gång per år i samband med medarbetarsamtalet.

I Skolinspektionens enkät anger 25 procent av lärarna att rektor inte tar ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan och en lika stor andel uppger i enkäten att rektor har dålig kunskap om det dagliga arbetet i skolan. Eleverna vid introduktionsprogrammen uppger i intervju att de inte vet vem som är rektor och att han aldrig besöker programmen.

Rektor uppger vid intervju att han är medveten om att det systematiska kvalitetsarbetet vid skolenheten har brister vad gäller planering, genomförande, analys, dokumentation och utvärdering. "Vi pratar, men det dokumenteras inte" uppger rektor och berättar att skolenheten inte gör någon egen sammanställning av resultat och måluppfyllelse i förhållande till nationella mål, utan endast tar del av Skolverkets sammanställningar av betyg och resultat på nationella prov. Några lärare uppger att de på eget initiativ via skolans expedition fått statistik över elevernas betyg på individnivå eftersom de vill förbättra elevernas resultat, men att de i övrigt inte tar del av några sammanställningar eller gör någon analys av skolenhetens resultat och måluppfyllelse.

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen tagit del av dokumentet "Uppföljning av systematiskt kvalitetsarbete 2012-2013, Skolenhet 1 - Elof Lindälvs gymnasium". Dokumentet, som rektor sammanställt, innehåller, förutom beskrivningar av skolenhetens verksamheter, redogörelser för aktiviteter och projekt som genomförts vid enhetens program samt en beskrivning av resultat av en elevenkät som genomförts. Inga resultatsammanställningar över betyg på kurser eller åtgärder som bygger på analys av resultat eller måluppfyllelse finns i materialet. De åtgärder som presenteras är generella, exempelvis "Utveckling av pärmportfolio i verkstaden" och "Mer framförhållning och bättre samarbete med nationella program för att bädda för våra elever", och det framgår inte tydligt hur dessa åtgärder kan kopplas till identifierade framgångsfaktorer eller utvecklingsområden.

Tillsynen visar att det systematiska kvalitetsarbetet vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium har brister. Skolenheten saknar ett dokumenterat och systematiskt kvalitetsarbete som utgår från enhetens samlade resultat utifrån nationella mål och kunskapskrav och som analyseras och dokumenteras i syfte att utveckla utbildningen. Därmed saknas också förutsättningar för analyser av

skolenhetens resultat och måluppfyllelse. Ett dokumenterat, systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå krävs också för att konstaterade utvecklingsbehov ska kunna redovisas för huvudmannen. Beträffande introduktionsprogrammen visar tillsynen vidare att rektor saknar tillräcklig kunskap om det inre arbetet i skolan och inte verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Skolinspektionen vill i sammanhanget peka på att rektorn i såväl skollag som läroplan har ett tydligt uttryckt ansvar för att planera och utveckla utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 9 § samt 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning**Bedömning**

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Skollagen föreskriver att det för eleverna ska finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Vid Elof Lindälvs gymnasiums enhet 1 finns det ett elevhälsoteam som består av kurator, skolsköterska och specialpedagog. Deras tjänster är delade mellan flera olika skolenheter. Rektor, lärare och elevhälsa uppger vid intervju att psykolog inte finns att tillgå i det dagliga eller det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Psykolog deltar inte i elevhälsans möte med rektor vid skolenheten. Rektor uppger att psykologisk kompetens endast tas in på förekommen anledning för att exempelvis göra utredningar. Dock framgår av intervju med elevhälsoteamet för samtliga skolenheter att den psykologiska kompetensen i praktiken inte deltar i det elevstödande arbetet vid någon av skolenheterna. Elevhälsoteamets representanter beskriver att de oftare har kontakt med öp-

penvårdens barn- och ungdomspsykiatri eller vuxenpsykiatri än med de skolpsykologer som finns i kommunen.

Tillsynen visar att skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium saknar tillgång till psykolog i elevhälsans förebyggande, hälsofrämjande och elevstödande arbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Rektor ska vid arbetsplatsförlagt lärande besluta om förläggningen av kurser till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.
- Utbildningens innehåll på respektive introduktionsprogram ska överensstämma med författningarnas krav.
- På varje introduktionsprogram ska det finnas en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll.
- För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan som uppfyller författningarnas krav.

Motivering

Arbetsplatsförlagt lärande

Enligt gymnasieförordningen ska det på gymnasieskolans yrkesprogram förekomma arbetsplatsförlagt lärande. Omfattningen ska vara minst 15 veckor. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. Det är rektorn som beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.

Rektorn uppger vid intervju att det är handledare och ämneslärare som fattar beslut om hur den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen ska förläggas och fördelas. Detta bekräftas av lärarna vid intervju. "Rektor vet hur det ser ut, men beslutar inte" uppger lärarna.

Tillsynen visar att rektor vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium inte beslutar om förläggningen av kurser till arbetsplatser vid arbetsplatsförlagt lärande och om hur fördelningen av denna förläggning ska göras över läsåren.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Introduktionsprogrammen

Enligt skollagen ska introduktionsprogrammen ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Skollagen reglerar syftet med introduktionsprogrammen och huruvida utbildningen ska utformas för en enskild elev och/eller en grupp elever. Programinriktat individuellt val ska utformas för en grupp elever, yrkesintroduktion får utformas för en grupp elever eller för en enskild elev och övriga introduktionsprogram (preparandutbildning, individuellt alternativ samt språkintröduktion) ska utformas för en enskild elev. Skollagen föreskriver vidare att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen.

Enligt skollagen ska det för varje elev i gymnasieskolan upprättas en individuell studieplan. Av gymnasieförordningen framgår att den individuella studieplanen ska innehålla uppgifter som vilken studieväg eleven går på och om de val av kurser eller ämnesområden som eleven har gjort. Om eleven följer ett introduktionsprogram ska även elevens studier i grundskolans ämnen och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen framgå av den individuella studieplanen.

Enligt gymnasieförordningen ska preparandutbildningen innehålla de grundskoleämnena som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program. Utbildningen får även innehålla ytterligare grundskoleämnena, dock inte sådana ämnen som eleven har godkända betyg i. Dessutom får utbildningen innehålla kurser från nationella program och i mindre omfattning andra insatser som är gynnsamma för eleven. Programinriktat individuellt val ska innehålla de grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett yrkesprogram samt kurser som ingår i ett nationellt yrkesprogram. Dessutom ska utbildningen innehålla arbetsplatsförlagt lärande.

Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnena och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande eller praktik. Hela utbildningen får skolförläggas om huvudmannen bedömer att detta uppenbart bäst gynnar eleven. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen. Enligt gymnasieförordningen ska individuellt alternativ utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven saknar godkända betyg i och hela eller delar av kurser i karaktärsämnena

och gymnasiegemensamma ämnen. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen. Språkinstruktionen ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk. I övrigt ska språkinstruktionen utformas utifrån en bedömning av elevens språkkunskaper och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen.

Skolinspektionen har efterfrågat, men inte fått någon plan för respektive utbildning inom introduktionsprogrammen och som beslutats av huvudmannen. Efter tillsynsbesöket har rektor för skolenhet 1 tillsänt Skolinspektionen ett dokument "Organisation Introduktionsprogrammen 2013/14" i vilket organisationen av programmen beskrivs. Detta dokument innehåller dock ingen plan för utbildningen som är beslutad av huvudmannen, utan är en beskrivning av hur skolenhet 1 organiserar och bemannar verksamheten inom introduktionsprogrammen. I dokumentet beskrivs introduktionsprogram programinriktat individuellt val som "formellt IMYRK" och att skolenheten erbjuder lokala varianter av IMPRO, däribland undervisningsgruppen "Mobilen". I samma dokument beskrivs introduktionsprogram individuellt alternativ som ett program som eleven i särskilda fall kan gå tills det han eller hon fyller 25 år. I dokumentet beskrivs även att de elever som går introduktionsprogram preparandutbildning samläser alla sina ämnen med individuellt alternativ.

Enligt uppgift från rektor inför tillsynen erbjuds samtliga program inom introduktionsprogrammen vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium.

Enligt skolans statistik och elevlista har preparandutbildningen vid skolan endast enstaka elever och att dessa avser att bli behöriga till och söka det estetiska programmet. Lärarna uppger vid intervju att de elever som går preparandutbildningen bara läser enstaka grundskoleämnena som de behöver för att bli behöriga till att det nationella estetiska programmet. Någon undervisning i kurser på det estetiska programmet får eleverna inte under sin utbildning eftersom det estetiska programmet inte finns vid skolan. Vad gäller eleverna som går programinriktat individuellt val får de sin utbildning företrädesvis på respektive nationellt program men läser sina grundskoleämnena på introduktionsprogrammet, uppger lärarna och detta bekräftas även av rektor. Språkinstruktionen är i dagsläget delad i två grupper, enligt rektor, men ska eventuellt bli tre.

Vid intervju uppger lärarna att eleverna vid yrkesintroduktionen och eleverna som läser individuellt alternativ läser ämnena tillsammans. Det finns enstaka elever som elever vid yrkesintroduktionen och individuellt alternativ som läser gymnasiekurser, till exempel finns det elever som läser gymnasiematematik

eller läser med el- och energiprogrammet. Lärarna uppger vidare att endast ett fåtal elever har arbetsplatsförlagt lärande eller praktik inom yrkesintroduktionen. Det förekommer, uppger lärarna, att vissa elever på exempelvis yrkesintroduktionen läser enbart ett enstaka grundskoleämne och sedan är hemma resten av undervisningstiden. Rektor uppger vid intervju att arbetslaget är "tight" och arbetar som en helhet och "inte ämnesspecifikt".

Enligt lärarna planeras utbildningen för eleverna utifrån vilket program de går och det finns ingen "solklar gräns mellan dessa olika elever". Lärarna berättar vidare att samtliga elever som går yrkesintroduktion och individuellt alternativ har "Lära att lära" på schemat och att dessa pass omfattar alla grundskoleämnena utom matematik och bild som har egna avgränsade lektionspass. Dessutom har eleverna undervisningspass med värdegrundsövningar, vilket även omfattar eleverna inom språkintröduktionen. Skillnaden mellan individuellt alternativ och yrkesintroduktionen beskriver lärarna med att elever "som går på individuellt alternativ har längre kvar till nationellt program än de som går yrkesintroduktion".

Vid intervju med eleverna på introduktionsprogrammen uppger de att de inte ser någon skillnad mellan individuellt alternativ eller yrkesintroduktion. Eleverna uppger att de vet att de ska ha praktik på yrkesintroduktionen men att de bara läser grundskoleämnena som de "inte kan" och som de inte har betyg i. Under lektionspassen som är benämnda "Lära att lära" väljer eleverna inom individuellt alternativ och yrkesintroduktion vad de själva vill arbeta med. Eleverna uppger att arbetet är ensidigt och att de bara läser grundskoleämnena. Eleverna som går språkintröduktion uppger att de har ett lektionspass "Lära att lära" en gång per vecka.

Flera av de elever som Skolinspektionen intervjuat uttrycker en frustration över att utbildningen innehåller så få ämnen och att de skulle vilja komma vidare i sin utbildning till exempel genom att läsa gymnasiekurser. Vissa elever beskriver att deras utbildning inte motsvarar heltidsstudier då de endast läser ett eller enstaka grundskoleämnena och efterhand blir lediga från de ämnen i vilka de erhåller grundskolebetyg.

Skolinspektionen har tagit del av introduktionsprogrammets olika scheman och dessa visar att fördelningen av schemapositioner, ämnen, "Lära att lära"-pass och lärare är identiska för elever som preparandutbildningen, yrkesintroduktionen respektive individuellt alternativ. Vid tillsynen har också, vilket tidigare beskrivits i denna rapport, framkommit att såväl rektor som lärare inte klargjort för elever och elevernas vårdnadshavare vilka mål och vilket syfte utbildningen på introduktionsprogrammen har.

På skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium upprättas individuella studieplaner för samtliga elever. Skolinspektionen har tagit del av ett antal exempel på

sådana. De individuella studieplanerna från introduktionsprogrammen som Skolinspektionen tagit del av innehåller uppgifter om önskat introduktionsprogram och en förteckning av kurser och ämnen, där eleven kryssat i "valda kurser". Den individuella studieplanen innehåller i vissa fall även uppgifter om betyg. Det framgår inte med tydlighet om ämnet är en gymnasiekurs eller grundskoleämne eller om betyget är satt under elevens grundskoletid eller under studier vid introduktionsprogrammet. Det framgår inte tydligt vilket introduktionsprogram som eleven faktiskt följer då den individuella studieplanen anger "önskat introduktionsprogram" och det förekommer att två olika introduktionsprogram anges på dokumentet. Några andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen framgår inte av den individuella studieplanen, trots att såväl rektor som lärare och elever uppger att sådana insatser finns vid utbildningen, till exempel undervisningspass med värdegrundsövningar, studiehandledning på modersmålet och olika temaaktiviteter.

Tillsynen visar att utbildningen vid introduktionsprogrammen inte utformats i enlighet med författningarna. Introduktionsprogrammen vid skolenhet 1 vid Elof Lindälvs gymnasium är inte utformade för en grupp elever och/eller enskild elev i enlighet med författningarna. Utbildningarnas innehåll är inte utformade utifrån författningarnas krav vad gäller syftet att ge eleverna inom programmen en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Exempelvis ges inte eleverna möjlighet att läsa gymnasiekurser på de program där sådana kurser kan erbjudas. Tillsynen visar vidare att huvudmannen inte har fattat beslut om en plan för utbildningen inom respektive introduktionsprogram. De individuella studieplanerna vid introduktionsprogrammen har inte heller utformats i enlighet med författningarnas krav. Sammantaget bedömer Skolinspektionen bristerna vid introduktionsprogrammen som mycket allvarliga. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att skyndsamt åtgärda bristerna.

Författning

16 kap 11 § samt 17 kap. 3-4 och 7 §§ skollagen

4 kap. 12 § samt 6 kap. 3-8 §§ gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har utredare Frida Eek och jurist Magnus Jonasson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Beslutsfattare

Mona Ericsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.